

HORTUSFESTIVAL

Inhoudelijk verslag Hortus Festival 2017

“Kroonjuwelen”

Augustus 2017, Amsterdam

Inhoudelijk verslag Hortus Festival 2017 “Kroonjuwelen”

Met de tentoonstelling ‘Kroonjuwelen’ presenteerden de tuinen van de Nederlandse Vereniging van Botanische Tuinen (NVBT) de meest bijzondere planten uit hun collectie. Spectaculaire planten, soms bomen die er al heel lang staan, maar in ieder geval planten met een bijzonder verhaal. De programmering 2017 van het Hortus Festival sloot hierop aan met hoogtepunten uit de geschiedenis van het Hortus Festival. De 14^e editie van het Hortus Festival heeft van 21 juli t/m 27 augustus plaatsgevonden. Zes verschillende concertprogramma’s in de Horti van Leiden, Amsterdam, Utrecht en Haren (Groningen), huize Frankendael in Amsterdam en dit jaar voor het eerst in Belmonte Arboretum Wageningen. Daarnaast is het thema Kroonjuwelen teruggekomen op de in eigen beheer uitgegeven 5 cd-box “Hortus Festival Live” bestaande uit liveopnamen van concerten uit het rijke archief van het Hortus Festival. De cd-box heeft uitstekende recensies gekregen in o.a. het Parool en de Gelderlander.

Artistieke inhoud: Kroonjuwelen van het Hortus Festival!

De combinatie van muziek en natuur illustreerde op een prachtige manier de 14^e editie van het Hortus Festival. Net voor zonsondergang en op zondagmiddag konden de concertbezoekers genieten van muziek in de mooiste tuinen van Nederland. De relatie tussen het Hortus Festival en de botanische tuinen is de afgelopen jaren steeds hechter geworden. In de muziek uit de 19^e eeuw, waarop het Hortus Festival zich voornamelijk richt, neemt de natuur een belangrijke plaats in. Natuurverschijnselen werden letterlijk naar muziek vertaald of dienden als inspiratiebron voor de emoties van een componist. Vaak is de natuur zelfs leidend in gebruikte muzikale structuren. Met de uitvoeringen op authentieke instrumenten is de concertbezoeker meegenomen in de tijd naar een periode waarin de mens dicht bij de natuur stond.

Week 1, De Roos

De schoonheid van de roos wordt al duizenden jaren geroemd. In de 19e eeuw werd de rozentuin een vast onderdeel van pronktuinen bij kastelen. De symboliek van de roos vormde voor dichters en componisten aanleiding deze prachtige bloem te bezingen. Met het liedrecital “De Roos” opende mezzosopraan Elsbeth Gerritsen met Riko Fukuda op de Érard-vleugel het festival dit jaar.

Week 2, Kroonjuwelen van de quatre-mains

In week 2 gaf het pianoduo Martijn en Stefan Blaak zeer succesvol invulling aan het thema Kroonjuwelen met de uitvoering van werken voor piano vierhanden. Zij speelden de mooiste muziek voor piano à quatre mains (o.a. La Valse van Ravel en Fantasie in F van Schubert) en toonden daarmee de rijke en transparante klanken van een 19de-eeuwse Érard-vleugel.

Week 3, Kroonconcert, pianotrio’s

Tot de (kroon)juweeltjes van de afgelopen dertien edities van het Hortus Festival behoren de pianotrio’s van Schumann en Farrenc. In het licht van het thema “Kroonjuwelen” weer ten

HORTUSFESTIVAL

gehore gebracht door Bobby Mitchell op de Érard-vleugel, Merel Junge op viool en Job ter Haar op cello.

Week 4, Le Piano Carré, Haydn en Mozart op tafel

In 2014 vond artistiek leider van het Hortus Festival Maarten van Veen een Érard-tafelpiano uit 1843. De verkoper, geen idee van de historische waarde, wilde het verkopen als daarvoor in de plaats een IKEA-tafel zou worden geleverd. En zo kwam deze tafelpiano naar Nederland en was tijdens dit festival, na renovatie door Frits Janmaat, voor het eerst te beluisteren. Maarten van Veen gaf daarbij uitleg over de tafelgewoonten van de componisten Mozart, Haydn en Jadin uit dit programma.

Week 5, La Vie et Mort d'Érard

Tweehonderd jaar hadden de brieven van Sebastiaan Erard opgeborgen gelegen bij een familie in Frankrijk. Deze brieven, geschreven tussen 1800 en 1855, geven een unieke kijk op het drukke, boeiende leven van een pianobouwer die de wereld heeft veranderd. De vermaarde Amsterdamse pianorestaurateur Frits Janmaat was één van de eerste die deze brieven mocht lezen. Al snel ontstond het idee om deze teksten te gebruiken voor een opera met het ware verhaal over de Érards. Deze nieuwe opera van componist Robin de Raaff ging in mei dit jaar in première en werd tijdens het Hortus Festival weer uitgevoerd door het DoelenEnsemble uit Rotterdam. De opera werd in de pers goed ontvangen en is als artistieke prestatie hoog aangeschreven in het culturele aanbod van de programmering in Nederland. Wij zijn er dan ook trots op dat het Hortus Festival dit jaar deze opera kon co-producen met het DoelenEnsemble.

Week 6, Kroonconcert, 14 jaar HortusEnsemble.

De vaste bespeler van het Hortus Festival, het HortusEnsemble onder leiding van Maarten van Veen, bracht in de laatste week van het festival enkele romantische hoogtepunten uit de eerdere programma's bij elkaar. De werken van d'Indy, Lekeu en Fauré verdienden een herhaling. De concerten waren een kroon op veertien jaar Hortus Festival.

Samenvattend was de programmering 2017 een gezonde mix van onbekend en bekend repertoire, landelijk hoog aangeschreven. Programma's die over het algemeen goed worden verkocht. Het Hortus Festival staat bekend om haar zoektocht naar de bron van de muziek en het brengen van een verrassende programmering, zoals dit jaar bijvoorbeeld werken van d'Indy, Lekeu, Jadin en natuurlijk de nieuwe opera *La Vie et Mort d'Érard* van Robin de Raaff. De beleving van de concerten door informatieve programmatoelichtingen tijdens de concerten en in het programmaboek geven daarnaast een (educatieve) meerwaarde.

Alle concerten zijn opgenomen door Concertzender.

Bijgesloten programmaboek geeft een uitgebreide toelichting op alle programma's en de uitvoerende musici.

HORTUS FESTIVAL

De locaties

De concerten vonden plaats op de vier inmiddels vaste locaties van het festival, de botanische tuinen van Leiden, Amsterdam, Utrecht (de Oude Hortus) en Haren. Een nieuwe locatie dit jaar was het Belmonte Arboretum in Wageningen. Het voornemen ook concerten plaats te laten vinden in de Amsterdamse Hermitage kon helaas niet doorgaan omdat met het museum geen overeenstemming gekregen kon worden. Hiervoor in de plaats zijn er in Huize Frankendael in Amsterdam twee extra concerten gegeven.

De in totaal 32 concerten tijdens de zomer vonden per locatie op een vaste dag plaats:

- Hortus Botanicus Leiden: concerten op 19 en 26 juli en 2, 9, 16 en 23 augustus (woensdag);
- Hortus Botanicus Amsterdam: concerten op 20 en 27 juli en 3, 10, 17 en 24 augustus (donderdag);
- Huize Frankendael Amsterdam: concerten op 4 en 11 augustus (vrijdagmiddag);
- Belmonte Arboretum Wageningen: concerten op 21 en 28 juli en 4, 11, 18 en 25 augustus (vrijdagavond);
- Oude Hortus Utrecht: 22 en 29 juli en 5, 12, 19 en 26 augustus (zaterdag);
- Hortus Botanicus Haren: 23 en 30 juli en 6, 13, 20 en 27 augustus (zondagmiddag).

Hortus Botanicus Leiden - In Leiden vond traditiegetrouw de opening van het Hortus Festival plaats. Volle zalen en enthousiast publiek. Dit jaar is er in Leiden voor het eerst gewerkt met “combi-tickets”; vooraf genieten van een speciaal op het Hortus Festival geïnspireerd diner in het restaurant van de Hortus en daarna het concert. Hiervan is 57 maal gebruik gemaakt. In Leiden werd op 26 juli ook de eerste Cd “Hortus Festival Live” door Maarten van Veen uitgereikt aan Professor Paul Kessler, prefect van de Hortus Botanicus Leiden.

Hortus Botanicus Amsterdam - De concerten in Amsterdam vonden plaats in de Palmenkas; een fantastisch mooie en akoestisch goede locatie. De problemen in voorgaande jaren dat het gesproken woord niet goed verstaanbaar was, zijn dit jaar opgelost door gebruik te maken van een ondersteunende geluidsinstallatie. Bezoekers konden voorafgaand aan de concerten dineren in het restaurant van de Hortus.

Huize Frankendael Amsterdam - De tweede locatie in Amsterdam met twee concerten op de vrijdagmiddag. Een prachtig groene locatie. De concerten werden gegeven in de grote salon met plafonddecoraties uit de Rococo, met uitzicht op de omringende tuinen. In het restaurant kon worden geluncht.

Belmonte Arboretum Wageningen - Een nieuwe locatie voor het Hortus Festival. De concerten werden gegeven in het onlangs gerestaureerde Koetshuis met uitzicht op de grote rozentuin. Net als in Leiden werden hier “combi-tickets” aangeboden. Er kon gedineerd worden in het nabijgelegen Fletcherhotel en daarna door de tuin naar de concertlocatie worden gewandeld.

Hiervan is 26 gebruik gemaakt. Wageningen kende een voorzichtige start maar uiteindelijk wist men het festival goed te vinden.

HORTUSFESTIVAL

Oude Hortus Utrecht - Een vaste locatie van het Hortus Festival. Vorig jaar was er voor het publiek niet de mogelijkheid voorafgaand door de tuin te wandelen en te dineren. Na een gesprek met de directie is dit probleem opgelost en was de sfeer in Utrecht weer als vanouds.

Hortus Botanicus Haren – Een vaste locatie van het Festival op de zondagmiddag. Met een opkomst van ongeveer 73% zijn de concerten redelijk goed bezocht, zelfs beter dan vorig jaar. In de voorverkoop doet Haren het altijd wat minder, maar op de dag zelf weten de vaste bezoekers het Hortus het Festival toch te vinden. De organisatie van de Hortus Botanicus Haren heeft dit jaar zelf veel aan PR en marketing gedaan.

Bezoekersaantallen 2017

Met 2.031 bezoekers was 2017 een goed jaar. Ten opzichte van vorig jaar een stijging van bijna 7%. Vooral de vaste locaties in Leiden, Amsterdam en Utrecht deden het heel goed met vaak uitverkochte concerten. De nieuwe locatie in Wageningen had een voorzichtige start en bij de concerten in week 5 (de opera) waren vanwege de grootte van de productie minder stoelen beschikbaar. Het programma *La Vie et Mort d'Érard* trok in verhouding wat minder bezoekers. De concertbezoekers en recensenten waren na afloop echter zeer enthousiast over deze nieuwe opera.

Verspreid over de verschillende locaties zijn de bezoekersaantallen:

Leiden	544 bezoekers
Amsterdam	477 bezoekers
Amsterdam Frankendael	63 bezoekers
Wageningen	228 bezoekers
Utrecht	392 bezoekers
Haren	327 bezoekers
Totaal	2.031 bezoekers

Marketing en publiciteit

Website

Het centrale communicatiemiddel van het festival is de website. 75% van de kaarten zijn via de website verkocht. De website stelde bezoekers in staat om volledig op de hoogte te raken van de programmering, de locaties, de diners, rondleidingen etc. Er staan bij de concerten voorproefjes van YouTube van de muziekstukken. Op de website plaatsten we bewust veel informatie voor (potentiele) bezoekers, zoals de nieuwsberichten, interviews, recensies, etcetera.

Nieuwsbrief

De e-mail nieuwsbrief was vorige jaren zeer effectief in het stimuleren van kaartverkoop. Daarom hebben we dit jaar met succes wekelijks een nieuwsbrief verstuurd.

Flyers en posters en outdoor media

Er zijn 20.000 programmaflyers gedrukt die verspreid zijn in Amsterdam, Leiden, Utrecht, Wageningen en Haren door de culturele verspreiders Volle Zalen en Zzapservices. Uiteraard zijn de flyers ook via de Horti en tuinen verspreid. Posters en spandoeken zijn opgehangen op

HORTUSFESTIVAL

de speellocaties. In Groningen en Haren is via de lichtschermen van BOOMERANG extra aandacht geweest voor de opera.

Social media

Dit er meer aandacht geweest voor het Hortus Festival op Facebook. Er is veel gebruik gemaakt van facebook-posts en de individuele concerten stonden ook als evenement op Facebook. Hierop is veel gereageerd, de posts zijn veelvuldig gedeeld en er waren veel reacties van bezoekers van onze pagina. Zoals gepland hebben we ook gebruik gemaakt van adverteren via Facebook om het bereik te vergroten tot 20.500 weergaven.

Vormgeving en inhoud Flyer, Programmaboekje, cd

Philip Leussink heeft net als vorig jaar zowel de vormgeving van de flyer als het programmaboek gedaan en samen met Maarten van Veen de toelichtende teksten geschreven. Daarnaast heeft hij de vormgeving van de cd verzorgd en het bijbehorende cd-boekje, inclusief de teksten (in samenwerking met Maarten van Veen). Het beeld van het Hortus Festival blijft gebaseerd op de bestaande kenmerkende typografie.

Free publicity

Johan Kloosterboer van de Nieuwsmakelaar heeft de landelijke en lokale free publicity uitgevoerd, hierbij ondersteund door de De nieuwe PR- en Marketingmedewerkster Marie-Anne Eij.

Naast de (voor)aankondigingen van het hele festival zijn wekelijks per locatie en per concert persberichten gestuurd. Dit heeft geleid tot aankondigingen en recensies door het hele land, bijvoorbeeld in de grote landelijke dagbladen en week- en maandbladen. Maarten van Veen heeft meerdere (radio)interviews gegeven. Er is aandacht geweest voor het Hortus Festival bij radio- en Tv-programma's (o.a. Opium, NTR Podium op 4, Omroep West TV-Nieuws, NH Radio). Ook dit jaar was er een aantal kortingsacties (NS E-special, de Echo in Amsterdam, het Harener Weekblad, Stadsblad Utrecht) en een tweetal acties op NTR radio 4 voor vrijkaarten.

Artikelen, interviews en recensies

Naast de vele wekelijkse aankondigingen in landelijke en lokale media zijn onder andere de volgende artikelen en recensies verschenen:

- Erik Voermans, *Klassiek in de natuur in de stad*, Parool 15 juli en het Dagblad van het Noorden, 21 juli
- Laura Heerlien, *Weken muziek in de Leidse Hortus*, Leidsch Dagblad, 15 juli
- Maarten-Jan Dongelmans, *Muzikale intimiteit in groen decor*, Gelderlander, 13 juli
- Maarten van Veen in gesprek met Hans Haffmans in NTR Podium op Radio 4, 17 juli.
- Frederike Berntsen, *In het stadse groen is het fijn luisteren*, Trouw, 24 juli
- Lidy van der Spek, *Een rozig concert in de Hortus botanicus*, Leidsch Dagblad, 22 juli
- Botte Jellema over het Hortus Festival in NTR Podium op Radio 4, 25 juli
- Klassiek viert de zomer!, Dieuwertje Blok bezoekt het Hortus Festival. NTR, 26 juli (te vinden op Youtube)

HORTUSFESTIVAL

- Louis Gauthier, *Klassieke muziek tussen de palmbomen*, de Telegraaf, 1 augustus
- Maarten van Veen bij Omroep west over de tafelpiano, 9 augustus
- Louis Gauthier, *Klassieke muziek tussen de palmbomen*, Gooi en Eemlander en Leidsch Dagblad
- Diane Romashuk, *Intiem concertdebuut voor oude tafelpiano*, Friesch Dagblad, 10 augustus
- Erik Voermans, *De mooiste muziek uit de mooiste tuinen* (recensie Cd), Parool 10 augustus
- Maarten Jan Dongelmans, *Publiek en vogels reageren zacht verrukt op 'kroonjuwelen'* (cd-recensie), de Gelderlander, 10 augustus
- Rudolf Nammensma, *Muziek in de Hortus* (recensie Cd), Dagblad van het Noorden, 10 augustus
- NTR podium op 4, 21 augustus
- Lidy van de Spek, *Laatste kroonjuweel van het Hortus Festival*, Leidsch Dagblad, 25 augustus
- Van alle concerten in Haren en van de Cd's zijn op de website www.moorsmagazine.com uitgebreide recensies met foto's verschenen.

Kaartverkoop

Ook dit jaar heeft de kaartverkoop op onze website plaatsgevonden met behulp van Ticketscript. Het grootste deel van de kaartverkoop, ruim 75%, is online gebeurd. Naast de speciale acties is per concert een aantal Early Bird kaarten met een korting van € 2,50 aangeboden om vooral de kaartverkoop in het begin te stimuleren. De standaardprijs voor een kaart is € 26,50 inclusief alle bijkomende kosten en entree tot de tuin.

Nieuw dit jaar was het kaartje voor kinderen jonger dan 15 jaar voor € 15,-. Dit om (als combiticket) ook een jonger publiek en gezinnen te interesseren voor muziek en natuur en op deze manier aan ons te binden.

Financiën

Voor het financiële overzicht wordt verwezen naar de bijlage.

Interne organisatie

Verantwoordelijk voor de programmering en artistieke leiding van het festival is sinds 2008 Maarten van Veen. De zakelijke leiding is dit jaar voor het eerst in de kundige handen van Kees de Wolf. De productie en werkzaamheden rond de kaartverkoop zijn in verband met een betere werkdrukverdeling dit jaar gesplitst. Marie-Anne Eij was dit jaar voor het eerst en met succes verantwoordelijk voor de marketing en publiciteit en voor de online en telefonische kaartverkoop. De productieleiding en de kaartverkoop ter plaatse is dit jaar met veel enthousiasme en professionaliteit verzorgd door Eva Wilgers.

HORTUSFESTIVAL

Augustus 2017

Het bestuur van Stichting Hortus Kamermuziekfestival

Johannes Bosgra, Voorzitter
Joke 't Hart, Penningmeester
Arianne van der Doelen, lid